

ЦИФРОВІЗАЦІЯ НОТАРІАТУ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ПРАВОВОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ ТА ДОВІРИ ДО ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

Вдовічена Л. І.

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри публічного права,*

*Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
м. Чернівці, Україна*

Цифрова трансформація держави закономірно охоплює й ті правові інститути, функціонування яких безпосередньо пов'язане із забезпеченням юридичної достовірності, стабільності цивільного обороту та захисту прав осіб. До таких інститутів належить нотаріат. У сучасних умовах цифровізація нотаріальної діяльності набуває значення не лише як засіб технологічного оновлення, а передусім як один із чинників забезпечення правової визначеності, прозорості процедур та підвищення довіри громадян до публічної адміністрації.

Нотаріальна діяльність традиційно виконує превентивну та засвідчувальну функції, спрямовані на юридичне закріплення прав, фактів та волевиявлення суб'єктів правовідносин. Саме тому впровадження цифрових рішень у цю сферу повинно оцінюватися не тільки з позиції технічної зручності, але і через їхній вплив на надійність юридичного результату, передбачуваність процедур та рівень захищеності інформації. У цьому аспекті «е-нотаріат» варто розглядати як інструмент інституційної модернізації, що поєднує класичне функціональне призначення нотаріату із сучасними цифровими механізмами підтвердження, перевірки та збереження юридично значущої інформації [1, с. 11–16; 2, с. 42–46].

Практичне впровадження цифровізації нотаріату в Україні вже відбувається через функціонування державних електронних реєстрів, використання кваліфікованого електронного підпису, електронного документообігу, цифрової перевірки документів, а також поступове формування Єдиної державної електронної системи е-нотаріату [3]. Такі зміни дають змогу пришвидшити доступ до необхідних відомостей, зменшити паперове навантаження, оптимізувати процедури перевірки та підвищити оперативність вчинення нотаріальних дій. Однак найбільша цінність цифровізації полягає не в її технічному ефекті, а в здатності посилювати правову визначеність.

Правова визначеність у сфері нотаріальної діяльності передбачає чіткість процедур, передбачуваність рішень, достовірність перевірених даних та довіру до результату вчиненої нотаріальної дії. Електронні інструменти сприяють досягненню цих цілей, оскільки забезпечують швидкий доступ до актуальної інформації, знижують ризик використання застарілих або неповних відомостей, а також створюють додаткові можливості для верифікації документів і суб'єктів звернення. Завдяки цьому підвищується стабільність нотаріальної практики, а також зменшується простір для помилок і зловживань [4]. Важливим наслідком цифровізації є також підвищення прозорості нотаріальних процедур. Електронна фіксація дій, цифрові реєстри, електронні архіви та технічні засоби підтвердження справжності документа створюють додаткові процесуальні гарантії. Вони спрощують перевірку достовірності нотаріального акта, полегшують доступ до верифікованої інформації та формують більш зрозумілий для особи механізм отримання нотаріальної послуги. За таких умов посилюється не лише ефективність діяльності нотаріуса, а й довіра до інституції, яка виконує публічно значущі функції [5].

Зв'язок цифровізації нотаріату з довірою до публічної адміністрації є цілком закономірним. Хоча нотаріус здійснює професійну діяльність у спеціальному правовому статусі, нотаріат залишається елементом механізму реалізації публічної функції держави щодо гарантування юридичної безпеки цивільного обороту. Саме тому якість, доступність, зрозумілість та безпечність нотаріальних послуг безпосередньо впливають на оцінку громадянами ефективності державних інституцій. Якщо цифрові сервіси функціонують стабільно, логічно та безпечно, це посилює сприйняття держави як організованого і відповідального суб'єкта публічного управління.

Водночас цифровізація несе і суттєві ризики. У сфері нотаріату вони мають особливу вагу, оскільки йдеться про діяльність, пов'язану з високим рівнем юридичної відповідальності та конфіденційності. Насамперед це кіберзагрози, несанкціонований доступ до реєстрів, компрометацію електронних ключів, фішингові атаки, витік персональних даних і технічні збої інформаційних систем. У разі неналежного захисту такі чинники можуть підірвати довіру до електронних нотаріальних сервісів, поставити під сумнів достовірність результатів нотаріальної діяльності та загалом негативно вплинути на відчуття правової стабільності [6, с. 224–229].

Саме тому цифровізація нотаріату має супроводжуватися належним нормативним, організаційним і безпековим забезпеченням. У наукових дослідженнях слушно наголошується, що розвиток цифрових публічних інституцій повинен поєднуватися з формуванням кіберстійкого

середовища, оскільки безпековий компонент є невід'ємною передумовою правової надійності цифрових сервісів [7, р. 139–143]. Такий підхід повною мірою стосується і нотаріальної діяльності, для якої недостатньо просто перевести окремі процедури в електронну форму. Необхідно забезпечити системну узгодженість між правовим регулюванням, цифровою інфраструктурою та механізмами захисту інформації.

У цьому контексті заслуговує на увагу й концептуальний підхід, згідно з яким е-нотаріат не слід зводити до простого оцифрування окремих дій нотаріуса. Його зміст полягає у поєднанні правової природи нотаріальної діяльності з цифровими технологіями, здатними підвищувати ефективність, доступність та безпечність нотаріальних процедур [8]. Такий підхід дозволяє розглядати цифровізацію нотаріату не як допоміжний технічний процес, а як частину ширшої трансформації публічно-правових механізмів.

Певна нормативна основа для такого розвитку в Україні вже існує. Вона включає законодавство про електронні документи та електронний документообіг, електронні довірчі послуги, захист персональних даних, а також акти, що визначають засади функціонування Єдиної державної електронної системи е-нотаріату [3; 9; 10; 11]. Проте наявних положень поки недостатньо для формування завершеної і безсумнівної моделі е-нотаріату. Потребують подальшої деталізації питання дистанційної ідентифікації особи, чіткого визначення переліку нотаріальних дій, які можуть учинятися в електронному форматі, функціонування електронного архіву, резервування даних, міжреєстрової сумісності та алгоритмів реагування на кіберінциденти.

Для посилення ролі цифровізації нотаріату як засобу зміцнення правової визначеності та довіри до публічної адміністрації доцільно зосередити увагу на кількох напрямках. По-перше, необхідним є системне вдосконалення законодавства у сфері е-нотаріату та усунення прогалин у правовому регулюванні цифрових процедур. По-друге, важливо забезпечити технічну сумісність та стабільну взаємодію між нотаріальними й державними інформаційними системами. По-третє, пріоритетом має бути впровадження високих стандартів кібербезпеки. По-четверте, потребує розвитку цифрова компетентність нотаріусів та загальний рівень правової поінформованості громадян щодо електронних нотаріальних сервісів. По-п'яте, доцільним є використання перевірених міжнародних практик цифровізації з урахуванням українських інституційних реалій.

Отже, цифровізація нотаріату є важливим чинником модернізації правової системи України. Її значення полягає у здатності посилювати правову визначеність, підвищувати прозорість та надійність

нотаріальних процедур, а також зміцнювати довіру до публічної адміністрації. Водночас реалізація цього потенціалу можлива лише за умови поєднання технологічного розвитку з якісним нормативним регулюванням, інституційною узгодженістю та належним рівнем кіберзахисту.

Література:

1. Бисага Ю. Ю. Цифрові технології в нотаріаті: сутність та особливості. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право.* 2023. Вип. 78. Ч. 2. С. 11–16. URL: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.78.2.1>
2. Марченко В. М. Окремі питання впровадження в Україні системи Е-нотаріату. *Прикарпатський юридичний вісник.* 2020. Вип. 1 (30). С. 42–46.
3. Деякі питання функціонування Єдиної державної електронної системи е-нотаріату : Постанова Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2023 р. № 1406. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1406-2023-%D0%BF#Text>
4. Чижиков О. О. Правові аспекти регулювання нотаріальної діяльності в умовах цифрової трансформації. *Академічні візії.* 2024. Вип. 38.
5. Долинська М. С. До питання впровадження в Україні засадничих принципів системи е-нотаріату. *Наук. вісник Львівського держ. університету внутрішніх справ.* 2023. № 4. С. 89–98. URL: <https://doi.org/10.32782/2311-8040/2023-4-11>
6. Письменний О. О. Цифровізація нотаріату та державних реєстрів в Україні: незахищеність системи та необхідність перегляду адміністративно-правової політики. *Нове українське право.* 2025. Вип. 1. С. 224–229. URL: <https://doi.org/10.51989/NUL.2025.1.28>
7. Kirika D., Demchyk N., Skliar N., Vdovichena L., Gayevaya O. The development of international law and public institutions in the context of cybersecurity. *AD ALTA:* 2022. Vol. 12, P. 139–143. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15394739>
8. Вдовічена Л., Лукіян Д. Концепція е-нотаріату в правовій системі України: перспективи та ризики. *Ehrlich's Journal.* 2024. № 8. С. 11–18 URL: <https://doi.org/10.32782/ehrlrichsjournal-2024-8.02>
9. Про нотаріат : Закон України від 2 вересня 1993 р. № 3425-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>
10. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22 травня 2003 р. № 851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>

11. Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги: Закон України від 5 жовтня 2017 р. № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-632-7-22>

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ДОЗВІЛЬНИХ ПРОЦЕДУР ЯК СКЛАДОВА КІБЕРСТІЙКОСТІ У ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ: ВПЛИВ НА ПРЕВЕНЦІЮ ПРАВопорушень в Україні

Євтушенко Д. С.

*доктор філософії зі спеціальності Право (PhD),
старший викладач кафедри конституційного та адміністративного
права, Запорізький національний університет
м. Запоріжжя, Україна*

Запобігання правопорушенням, виявлення причин і умов, які впливають на їх вчинення, створення якісних ефективних моделей загальної та індивідуальної профілактики правопорушень є одним із пріоритетних напрямків діяльності правоохоронних органів в Україні, що закріплюється «базовими» нормативно-правовими актами, які регулюють їх правовий статус, серед повноважень, які на них покладаються. З огляду на значення створення безпечного середовища існування держави в цілому та окремих територіальних одиниць зокрема, забезпечення публічної безпеки та порядку із дотриманням прав, свобод та законних інтересів населення, актуальності набуває вдосконалення інструментів забезпечення профілактики правопорушень, зокрема дозвільних процедур, які провадяться правоохоронними органами.

Відповідно до Положення про дозвільну систему, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.10.1992 року № 576, дозвільною системою визначається «особливий порядок виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, обліку і використання спеціально визначених предметів, матеріалів і речовин, а також відкриття та функціонування окремих підприємств, майстерень і лабораторій з метою охорони інтересів держави та безпеки громадян» [1]. П. 2 згаданого Положення надає і роз'яснення таких об'єктів, а саме: «до предметів, матеріалів і речовин, підприємств, майстерень